

CO SE (NE)VÍ O PLÁNOVANÉ DÁLNICI D3 U MARŠOVIC

Vzhledem k dosud převažujícím zprávám o potřebnosti a užitečnosti dálnice se pro vyváženost pohledu v tomto článku zaměřujeme na náklady a ztráty a především na vykreslení reálné představy „jaké by to bylo žít vedle dálnice“ v obci Maršovice a jejím okolí. Dálnice může být dost nepříjemnou a nebezpečnou sousedkou. Věnujte proto pozornost dalšímu textu v článku.

Obecně k záměru střeďočeké D3

Již léta trápí obce na jih od Prahy zplodiny a hluk z tranzitní dopravy vedené skrze ně, chybějící obchvaty na silnici I/3 i na silnicích II. tříd, špatná dostupnost Prahy způsobená katastrofálním podfinancováním krajských silnic, nekoncepční a nedostatečná veřejná doprava.

Pro tyto akutní problémy však není reálným řešením střeďočeká dálnice D3 - někdy po roce 2030. Navržená trasa vyžaduje dlouhé přivaděče, které způsobí, že silnice I/3 zůstane dál významným dálkovým tahem. Místo dostupnosti Prahy nabídne dálnice pouze propojku na problematický pražský okruh, z nějž cesta do centra vede po D1 nebo přes dopravně kolabující městskou část Krč.

Dálnice o délce cca 60 km s sebou přinese četné změny v celé krajině i ve stávající síti zdejších silnic. Mnohé úseky silnic budou přesunuty, budou vystavěny mnohé nadjezdy a mosty i tunely, náspy, sjezdy a nájezdy i doprovodné objekty (odpočívky, střediska správy dálnice a požární ochrany, mnohé retenční a sedimentační nádrže, drenáže, vodoteče, motoresty, sklady a logistická centra aj.). Těleso dálnice neznamena jen vozovku, ale samozřejmě i krajnice, odstavné pruhy, odvodňovací žlaby a především násep, tak že celková šíře celého valu dálnice činí asi 50 m, vše je oplocené a bude po něm jezdit zhruba 35 tisíc vozidel denně. Termín výstavby byl již několikrát odložený. Pravděpodobně by se mohlo začít kolem roku 2022-24 s tím, že stavba má trvat min. 4 roky. To je však velmi optimistický odhad. Obdobné projekty ŘSD často ukončuje s mnohaletým zpožděním a postižené území pak zůstává po dlouhou dobu neutěšeným stavenišťem...

Rizikových momentů je zde daleko více, než uvádíme. Se znepokojením však konstatujeme, že předpokládané náklady této stavby jsou vysoko nade všemi průměry srovnatelných staveb v ČR (celá D3 cca 500 mil. Kč/km, střeďočeká část D3 cca **1mld. Kč/km!**),¹ ale i sousedních zemí (v Německu v přepočtu cca 300 mil.Kč/km).² Obáváme se, že střeďočeká D3 opakuje scénář dálnice D8: výběr konfliktní trasy, ignorace hlasů místních obyvatel i expertů, zpoždění více než deset let a nakonec realizace problematické a výrazně předražené stavby.

Ministerstvo dopravy, ŘSD i Spolek pro výstavbu D3 prezentují stavbu západní varianty střeďočeké dálnice D3 jako danou. Skutečnost je však jiná. Po zjišťovacím řízení a procesu EIA (2011) proběhlo hodnocení zadané MŽP (2012), ze kterého vyšla západní i východní trasa uvažované dálnice téměř shodně a byly hodnoceny jako „možné“. V lednu 2017 leží dokončený projekt západní varianty dálnice na ŘSD a v nadcházejících správních řízeních lze situaci ještě značně ovlivnit.

¹Viz zprávu NKÚ z kontrolní akce č. 10/15.

² Zdroj: situační zpráva ŘSD z přípravy střeďočeké dálnice D3.

Rizika pro Maršovice a okolí

- 1. Znečištění povrchových vod:** Na jižním okraji obce jsou plánované usazovací a retenční nádrže pro zajištění splachů a odvod dešťové vody. Budou mít vlastní příjezdové cesty a budou oplocené. Vytékajícími vodami z těchto nádrží bude ovlivněn rybník Musík a vody dále po proudu Maršovického potoka, vč. přilehlých biocenter a koridorů v ÚSES.
- 2. Znečištění podzemních zdrojů pitné vody:** Znehodnocení či dokonce zánik vodních zdrojů vlivem dálnice bude pro široké okolí velkou ztrátou. Tím spíše, že ohrožení suchem se stává aktuální v nadcházejícím období pro celou ČR. Vzhledem k situaci je téměř jisté, že by zde dálnice ohrozila jak kvalitu, tak dostupnost vody ve studnách a vrtech. Odmítáme manipulativní článek z 13.2. v médiích (např. ČT24) „S dálnicí by přitekla i pitná voda“. Místo lokálního hospodaření a vodní soběstačnosti by měl uvažovaný dálkový přivaděč spolu s dálnicí značně odlišné důsledky: závislost na dodávkách, postupné zvyšování vodního dluhu v krajině a „uzamčení“ zákazníků na vynuceném nákupu vody. Pokud dopustíme postupnou privatizaci přírodních zdrojů vody a změnu vodní soběstačnosti v závislost na podnikatelských záměrech, důsledky budou velmi bolestivé. Reakci na zmíněný článek čtete na webu Alternativy středočeské D3.
- 3. Hluk, rušivé světlo, znečištění:** Hlukové studie jsou dělány tak aby (už tak dost změkčeným) normám vyhověly. Dotyčný projekt se přesto pohybuje na hranici přípustnosti hlukové zátěže (např. u nedalekých Šebáňovic). Splachy z vozovky a další znečištění v okolí silnic jsou řešeny velmi obecně či vůbec, zcela neřešenou zátěží je rušivé světlo v nočních hodinách. Převládající západní větry bohužel budou v případě Maršovic zátěž způsobenou emisemi, hlukem a poléťavým prachem dále zesilovat. Maršovice nemají naplánovaný sjezd a to je ochrání před přívalem tranzitní dopravy v dobách neprůjezdnosti dálnice i před dalším provozem nasátým z okolí. Avšak ani varianta bez sjezdu není výhrou, neboť budou trpět rušivými vlivy D3 ze západní strany.
- 4. Omezení vlastníků pozemků:** Za předpokladu, že vlastníci pozemků pod dálnicí nebudou aktivně bránit svůj majetek, budou přesvědčováni k tomu, aby se vzdali svých vlastnických práv za úplatu – tedy prostřednictvím výkupu nebo vyvlastnění. V případě pozemků v ochranném pásmu dálnice je očekáváno omezení formou věcného břemene.
- 5. Zhoršení prostupnosti krajiny a přístupu na pozemky:** Nепrostupný val s oplocením znamená konec svobodného pohybu lidí a zvěře v této části krajiny. Průchod bude umožněn pouze na několika málo místech pod či nad dálnicí.
- 6. Zhoršení produkčních podmínek:** Bariéra dálnice pochopitelně znamená zhoršení přístupu hospodářů na okolní pozemky. Ev. rizikem pro zemědělskou techniku může být světlost podjezdů či nosnost nadjezdů při křížení dálnice s dalšími komunikacemi. Dálnice také zhorší životní podmínky pro mnohé opylovače i zvěř a změní vodní režim krajiny. Kromě kontaminace hrozí okolním pozemkům i nedostatek vody v půdě. Související omezení se týká dalších uživatelů pozemků – například ohledně myslivosti.
- 7. Degradace místní silniční sítě vlivem dálnice:** Dálnice bude mít nejvyšší prioritu, a ostatní silnice budou poníženy o třídu níže. Klesne tedy i jejich priorita v údržbě a možnosti financování oprav.
- 8. Poškození krajinného rázu:** Místo aby dálnice ladila s dispozicemi krajiny, anebo vedla skrytě v zářezech a tunelech, je vedena na horizontu a na náspech. Povaha zdejší krajiny, genius loci, její po staletí stabilizované uspořádání a estetika bude nezvratně poškozeno.

9. **Nepřímé důsledky:** příliv levné pracovní síly, zdražení služeb a zboží, výstavba v dosud nezastavěné krajině, horší vyhlídky na vyřešení lokálních dopravních problémů (obchvaty obcí, rozšíření silnice 1/3, modernizace krajských silnic) a mnohé další.

Často kladené otázky

1. **Je již o všem rozhodnuto a s dálnicí se musíme smířit?** Ministerstvo dopravy, ŘSD i Spolek pro výstavbu D3 prezentují stavbu západní varianty střeđočeské dálnice D3 jako hotovou věc. Skutečnost je však jiná. Po zjišťovacím řízení a procesu EIA proběhlo hodnocení na MŽP (ze kterého vyšla západní i východní trasa uvažované dálnice téměř shodně) a budou následovat ještě další. V létě roku 2017 bude projekt západní varianty dálnice od ŘSD zřejmě připravený a v nadcházejících správních řízeních půjde situaci ještě značně ovlivnit. Je dokonce možné stavbu vůbec nerealizovat.
2. **Jak lze situaci nejlépe ovlivnit?** Situaci lze ovlivnit několika způsoby. Nejlépe prostřednictvím stanoviska obce v územním řízení, které vzniká na základě postojů občanů (resp. jejich zastupitelů) a v krajním případě i soudně. Zájmy obcí, spolků i veřejnosti pomáhá hájit iniciativa Alternativa střeđočeské D3. Vlastníci pozemků dotčených záměrem dálnice mohou využít různých forem pomoci od této instituce.
3. **Musí obec s projektem dálnice souhlasit?** Obec není podřízená ŘSD a nemusí projekt akceptovat. Může požadovat změny nebo jej dokonce odmítnout.
4. **Je možné situaci obcí či vlastníků pozemků konzultovat a získat technickou či právní pomoc?** Ano, tato pomoc je zdarma a zprostředkovává jí iniciativa *Alternativa střeđočeské D3*.
5. **Kde seženu pomoc a další informace?**
 - úřad městyse Maršovice
 - Alternativa střeđočeské D3 (web: www.alternativad3.cz, e-mail: info@alternativad3.cz, Facebook)

Alternativa střeđočeské D3 je neformální iniciativa hájící zájmy obcí, spolků a veřejnosti proti dalšímu zanedbávání řešení dopravních problémů a ohrožení kontroverzním záměrem výstavby střeđočeské D3.

Chcete-li podpořit tuto iniciativu a dozvědět se více o problematice, připojte se k prohlášení, umístěnému na webu iniciativy.